

Rada
Európskej únie

V Bruseli 1. júla 2022
(OR. en)

10587/22

**Medziinštitucionálny spis:
2022/0206(NLE)**

**EDUC 257
SOC 426
EMPL 285
JEUN 137**

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	30. júna 2022
Komu:	generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 316 final
Predmet:	Návrh na odporúčanie Rady týkajúce sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 316 final.

Príloha: COM(2022) 316 final

V Bruseli 30. 6. 2022
COM(2022) 316 final

2022/0206 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

týkajúce sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole

(Text s významom pre EHP)

{SWD(2022) 176 final}

DŮVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

„Chcem Európu, ktorá ambicióznejšie buduje sociálnu spravodlivosť a prosperitu. Ide o prísľub, na ktorom je založená naša Únia.“

Predsedníčka von der Leyenová, Politické usmernenia

Systémy vzdelávania a odbornej prípravy môžu a mali by zohrávať dôležitú úlohu pri vytváraní spravodlivejších, inkluzívnejších a prosperujúcejších európskych spoločností. Vzdelávanie môže posilniť sociálnu súdržnosť a zvýšiť odolnosť hospodárstva EÚ: z výskumu vyplýva, že prístup detí a mladých ľudí zo skupín s nízkymi príjmami ku kvalitnému vzdelávaniu pomáha riešiť nezamestnanosť a zabraňuje medzigeneračnému prenosu chudoby. Tieto ciele však možno dosiahnuť len vtedy, ak sú systémy vzdelávania a odbornej prípravy skutočne spravodlivé a inkluzívne. Školy musia zabezpečiť, že všetci učitelia sa majú príležitosť uspieť a naplno využiť svoj potenciál, a to bez ohľadu na osobné charakteristiky¹, rodinné, kultúrne a sociálno-ekonomické zázemie. Je to vyjadrené v zásadách 1 a 11 **Európskeho piliera sociálnych práv**².

Vzdelávacie výstupy sú z hľadiska vedomostí, zručností a postojov rozvinutých počas školského vzdelávania významnými predpokladmi vyváženého, zdravého a úspešného života v dospelosti. Merané na základe „výsledkov vzdelávania“³ a „dosiahnutého stupňa vzdelania“⁴ predstavujú základy ďalšieho vzdelávania, budúceho zamestnania a plnohodnotného života. Získavanie základných zručností (gramotnosť, matematika a veda)⁵ sú nevyhnutné na akademický a osobný rozvoj učiacich sa, pričom zručnosti a kompetencie nadobudnuté počas vyššieho sekundárneho vzdelávania sa čoraz viac vnímajú ako minimálne predpoklady na získanie zamestnania alebo ako základ ďalšieho vzdelávania a plnohodnotného života. Sociálno-ekonomické vzorce a stratifikácia však majú silný vplyv na vzdelávacie skúsenosti a výstupy jednotlivcov; žiaci zo znevýhodneného prostredia sú medzi žiakmi so slabými výsledkami nadmerne zastúpení a je pravdepodobnejšie, že predčasne ukončia vzdelávanie a odbornú prípravu bez dokončenia vyššieho sekundárneho vzdelávania. Preto kľúčovými cieľovými hodnotami európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave sú **znižovanie podielu žiakov so slabými výsledkami v základných**

¹ Pozri úplnú analýzu v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sk.

³ Výsledky vzdelávania sa zameriavajú na pokrok vo vzdelávaní učiacich sa a ich skutočnú funkčnú gramotnosť, ako je schopnosť čítať a písať, schopnosť počítať a vedecká gramotnosť (základné zručnosti).

⁴ Dosiahnutý stupeň vzdelania sa vzťahuje na úspešné dokončenie konkrétnych stupňov vzdelania, napr. základné, nižšie alebo vyššie sekundárne vzdelanie.

⁵ Základné zručnosti sa majú chápať ako zručnosti podľa Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) organizácie OECD, ktorý meria schopnosť 15-ročných používať svoje vedomosti a zručnosti v oblasti čítania, matematiky a vedy na to, aby dokázali čeliť výzvam v skutočnom živote. Žiaci s nedostatočnými výsledkami sú preto tí 15-roční žiaci stále sa zúčastňujúci na vzdelávaní, ktorým sa nepodarilo dosiahnuť úroveň gramotnosti 2 na stupnici programu PISA organizácie OECD, ktorá sa považuje za minimálnu úroveň potrebnú na to, aby sa mohli úspešne zúčastňovať na živote spoločnosti. Hoci sa digitálne zručnosti majú považovať za základné zručnosti, priamo sa v rámci iniciatívy Cesta k úspechu v škole neriešia, keďže sú stredobodom iných iniciatív, ako je akčný plán digitálneho vzdelávania.

zručnostiach a predchádzanie **predčasnému ukončeniu vzdelávania a odbornej prípravy**⁶. V oznámení Komisie o vytvorení **európskeho vzdelávacieho priestoru** do roku 2025⁷ sa „Cesta k úspechu v škole“ uvádza ako hlavná iniciatíva na posilnenie inkluzívneho rozmeru vzdelávania, čo je cieľ, s ktorým sa vo svojej záverečnej správe z mája 2022 stotožnila aj Konferencia o budúcnosti Európy, v rámci ktorej sa vyzvalo na „*inkluzívny európsky vzdelávacie priestor, v ktorom budú mať všetci občania rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu...*“. Iniciatíva „Cesta k úspechu v škole“ kladie dôraz na zmierňovanie úrovne nedostatočných výsledkov v oblasti základných zručností a zvyšovanie úrovne dosahovania sekundárneho vzdelania. Uznesením Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030)⁸ sa táto činnosť podporuje a stanovujú sa **cieľové hodnoty na úrovni EÚ do roku 2030**: aby bol podiel 15-ročných so slabými výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách nižší ako 15 %⁹ a podiel osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, menší ako 9 %¹⁰.

Komisia v tejto súvislosti predkladá návrh odporúčania Rady týkajúceho sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole. Navrhovaným odporúčaním sa zruší a nahradí **odporúčanie Rady z roku 2011 o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky**¹¹, vychádzajúc zo skúseností nadobudnutých pri vykonávaní tohto odporúčania. Európske krajiny od prijatia odporúčania Rady z roku 2011 čelili novým situáciám, výzvam a príležitostiam, ktoré mali hlboký vplyv na systémy vzdelávania a odbornej prípravy, napríklad rastúci počet migrantov z krajín mimo EÚ vrátane utečencov¹² v školopovinnom veku prichádzajúcich do EÚ a pandémie ochorenia COVID-19. V politických diskusiách začali zaznievať vážne obavy týkajúce sa zhoršujúceho sa vývoja výsledkov v základných zručnostiach (vyplývajúce z výsledkov prieskumu PISA z roku 2018). Výskum v oblasti vzdelávania priniesol nové poznatky a vďaka politickej spolupráci na úrovni EÚ sa podarilo identifikovať nedostatky a oblasti, na ktorých treba ešte pracovať; preto je vhodné preskúmať, aktualizovať a zlepšiť odporúčanie Rady z roku 2011. Nový návrh má širší rozsah pôsobnosti, keďže sa vzťahuje súbežne na dve cieľové hodnoty na úrovni EÚ týkajúce sa základných zručností a predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy. Odráža to doplnkovosť týchto dvoch výziev, ich príčin a opatrení na ich riešenie. Návrh okrem toho rozširuje perspektívu v záujme riešenia ďalších aspektov, na ktoré sa predtým nevzťahoval a ktoré majú výrazný vplyv na vzdelávacie výstupy, ako aj na všeobecnú pohodu v škole.

- **Výzvy, ktorými sa má navrhované odporúčanie Rady zaoberať**

Od prijatia odporúčania Rady o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky v roku 2011 sa na európskej úrovni a v členských štátoch vykonali rozsiahle práce.

⁶ Ukazovateľom EÚ „predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy“ (ELET) sa meria podiel osôb vo veku 18 – 24 rokov, ktoré dokončili najviac nižšie sekundárne vzdelávanie (t. j. úrovne ISCED 0 – 2) a ktoré už nepokračujú vo formálnom ani neformálnom vzdelávaní a odbornej príprave.

⁷ COM(2020) 625 final.

⁸ Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021.

⁹ Zdrojom údajov je Program pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) organizácie OECD.

¹⁰ Zdrojom údajov je Eurostat, výberové zisťovanie pracovných síl EÚ. Tento hlavný ukazovateľ sa doplní podporným ukazovateľom dosiahnutia vyššieho sekundárneho vzdelania, ktorým sa meria podiel osôb vo veku 20 až 24 rokov, ktoré získali aspoň vyššiu sekundárnu kvalifikáciu, prostredníctvom údajov, ktoré vo výberovom zisťovaní pracovných síl v EÚ sprístupnil Eurostat.

¹¹ Ú. v. EÚ C 191, 1.7.2011, s. 1 – 6.

¹² Pojem „utečenec“ sa v tomto texte používa v širokom politickom zmysle, a nie v zmysle vymedzenia v Ženevskom dohovore a *acquis* EÚ v oblasti azylu.

V nezávislom posúdení vykonávania odporúčania¹³ sa načrtáva celkovo pozitívny obraz vplyvu tohto odporúčania a pridružených nástrojov politiky EÚ (mechanizmov monitorovania a podávania správ v rámci európskeho semestra; vzájomného učenia a spolupráce medzi členskými štátmi v rámci ET2020; financovania, najmä prostredníctvom programu Erasmus+ a európskych štrukturálnych a investičných fondov; investícií do výskumu a komunikácie). V posúdení sa dospieva k záveru, že vykonávaním odporúčania Rady sa prispelo k **zníženiu miery osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (ELET), na úrovni EÚ** (z 13,4 %¹⁴ v roku 2011 na úroveň 9,7 % v roku 2021), a podporili sa ním zmeny v inštitúciách a politikách v oblasti vzdelávania.

Napriek tomuto výraznému pokroku **predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy však naďalej zostáva v Európe politickou výzvou, ktorá je mimoriadne závažná vo viacerých krajinách a regiónoch a v rámci špecifických cieľových skupín**. V súčasnosti patrí medzi osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, viac ako 3,2 milióna mladých ľudí v EÚ (vo veku 18 – 24 rokov), pričom len 84,3 % (osôb vo veku 20 – 24 rokov) dokončilo vyššie sekundárne vzdelávanie. Medzi krajinami a v rámci nich stále existujú značné rozdiely a v rámci konkrétnych skupín populácie naďalej pretrvávajú nerovnosti: priemerný podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, je o 3,5 percentuálneho bodu vyšší u mladých mužov (11,4 %) ako u mladých žien (7,9 %)¹⁵, pričom mladých ľudí, ktorí sa narodili v tretej krajine, a učiacich sa, ktorí žijú na konkrétnych predmestiach, vo vidieckych oblastiach a vzdialených regiónoch, poznačujú výrazné znevýhodnenia¹⁶. Celkovo má sociálno-ekonomické zázemie učiacich sa silný vplyv na predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy¹⁷.

Posúdenie však zároveň poukázalo na niektoré **nedostatky a oblasti, v ktorých je potrebná ďalšia práca**:

- opatrenia a činnosti sú krátkodobé a často založené na projektoch, riešia len jednu otázku alebo nezohľadňujú všetky školské rozmery, čo vedie k obmedzenému vplyvu; systematickejšie prístupy sú potrebné na úrovni školy aj na systémovej úrovni, keďže súčasné prístupy stále nie sú dostatočne rozvinuté,

¹³ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru (2019), Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes, P., *Assessment of the Implementation of the 2011 Council Recommendation on Policies to Reduce Early School Leaving: final report* (Posúdenie vykonávania odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky: záverečná správa), Úrad pre publikácie.

¹⁴ EÚ28. Hodnota EÚ27 je na úrovni 13,2 %.

¹⁵ Údaje za rok 2021.

¹⁶ U učiacich sa narodených mimo krajiny podávajúcej správu existuje ešte vyššie riziko, že sa stanú osobami, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (22,4 %), najmä ak sa daná krajina nachádza mimo územia EÚ27 (23,2 %). Pravdepodobnosť predčasného ukončenia školskej dochádzky je v priemere vyššia u mladých mužov, ktorí sa narodili mimo krajín EÚ27 (25,2 %) ako u mladých žien narodených mimo krajín EÚ27 (20,9 %). Úlohu zohráva aj stupeň urbanizácie, pričom mestá zaznamenávajú najnižšie podiely osôb s predčasne ukončeným vzdelávaním a odbornou prípravou (8,6 %). Zatiaľ čo je pravdepodobnejšie, že mladí muži sa stanú osobami s predčasne ukončeným vzdelávaním a odbornou prípravou v mestách a na predmestiach (13,5 %) ako vo vidieckych oblastiach (11,7 %), mladé ženy sú takémuto riziku vystavené viac vo vidieckych oblastiach (9,2 %) než v mestách a na predmestiach (8,7 %). Je vhodné poznamenať, že za týmito priemernými hodnotami EÚ sa skrýva veľmi heterogénna situácia naprieč členskými štátmi. Tieto údaje sa týkajú roku 2020.

¹⁷ Dôkladná analýza vývoja je uvedená v pracovnom dokumente útvarov Komisie a Monitore vzdelávania a odbornej prípravy za rok 2021.

- politické opatrenia, ktoré sa zaviedli, nie sú v mnohých krajinách dostatočne monitorované a hodnotené,
- spolupráca medzi rôznymi oblasťami politiky (ako je vzdelávanie a odborná príprava, zdravotníctvo, sociálne služby, zamestnanosť, bývanie, spravodlivosť, začleňovanie migrantov vrátane utečencov, nediskriminácia) a úrovňami verejnej správy (vnútroštátna, regionálna, miestna), ako aj dialóg so zainteresovanými stranami sú stále príliš obmedzené a nesúvislé,
- napriek dobre zavedeným kompenzačným opatreniam nie sú v mnohých krajinách dostatočne rozvinuté preventívne opatrenia a opatrenia na včasnú intervenciu alebo ich vykonávanie/presadzovanie nie je dostatočné,
- príliš často nie sú primeraným spôsobom uspokojené potreby konkrétnych skupín (ako sú učitelia sa s viditeľným a neviditeľným zdravotným postihnutím, so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo problémami v oblasti duševného zdravia, s migrantským pôvodom vrátane utečencov, žiaci patriaci k etnickým menšinám, napr. Rómovia, obeť šikanovania); mimoriadne závažné je to pre učiacich sa s komplexnými potrebami (ako sú deti s rodičmi vo väzenských zariadeniach, obeť domáceho násillia, deti zverené do náhradnej starostlivosti atď.),
- opatrenia zamerané na riešenie porúch učenia nie sú dostatočne prepojené s opatreniami na podporu všeobecnej pohody v škole, alebo s opatreniami týkajúcimi sa šikanovania a duševného zdravia,
- učitelia sa, rodiny a kľúčové zainteresované strany (vrátane sociálne vylúčených rodičov, spoločenstiev migrantov a mimovládnych organizácií) často nie sú dostatočne zapájaní do navrhovania, vykonávania a hodnotenia politiky,
- vedúci pracovníci školy, učitelia, školitelia a ostatní pedagogickí zamestnanci často nie sú dostatočne pripravení na riešenie nedostatočných výsledkov a predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, na zohľadňovanie rozmanitosti, poskytovanie primeranej podpory deťom, ktoré majú ťažkosti alebo ktoré sú vystavené riziku, alebo učiacim sa s potrebami v oblasti všeobecnej pohody a duševného zdravia.

V poslednom desaťročí sa vynaložilo značné úsilie na zníženie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, najmä po prijatí odporúčania Rady z roku 2011. **Nedostatočné výsledky v základných zručnostiach** upútavajú v rámci politickej diskusie na úrovni EÚ v poslednom čase zvýšenú pozornosť, a to najmä od uverejnenia zistení Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) organizácie OECD z roku 2018¹⁸, ktoré poukazujú na **zhoršujúci sa vývoj** na úrovni EÚ počas rokov 2009 – 2018¹⁹. Z prieskumu PISA z roku 2018 konkrétne vyplýva, že:

- **žiakom so slabými výsledkami je v súčasnosti jeden z piatich 15-ročných Európanov** (22,5 % nedokáže vypracovať základné úlohy v oblasti čítania, 22,9 % v oblasti matematiky a 22,3 % v oblasti vedy). Napriek tomu, že niektoré krajiny dokázali v priebehu času zlepšiť svoje výsledky, priemerná

¹⁸ V rámci prieskumu PISA sa každé tri roky meria schopnosť 15-ročných používať svoje vedomosti a zručnosti v oblasti čítania, matematiky a vedy na to, aby dokázali čeliť výzvam v skutočnom živote.

¹⁹ Dôkladná analýza vývoja je uvedená v pracovnom dokumente útvarov Komisie a Monitore vzdelávania a odbornej prípravy za rok 2021.

hodnota EÚ sa nezlepšila, pričom medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely,

- sociálno-ekonomické zázemie má vo väčšine krajín EÚ silný vplyv na výkon žiakov a ich akademické predpoklady. Medzi krajinami s vysokým podielom žiakov so slabými výsledkami sú zvyčajne aj veľké rozdiely vo výkone medzi žiakmi zo zvýhodneného a znevýhodneného sociálno-ekonomického zázemia,
- podiel študentov s migrantským pôvodom so slabými výsledkami v čítaní (podľa vymedzenia programu PISA organizácie OECD)²⁰ je v mnohých členských štátoch EÚ oveľa vyšší ako u žiakov bez migrantského pôvodu²¹,
- vo všeobecnosti krajiny s malým podielom žiakov so slabými výsledkami zvyčajne majú aj vysoký podiel žiakov s najlepšimi výsledkami, čo by naznačovalo, že vysoká kvalita systémov školského vzdelávania môže existovať súčasne s ich rovnosťou²²,
- dievčatá dosahujú v čítaní lepšie výsledky než chlapci, pričom existuje pretrvávajúci rodový rozdiel v prospech dievčat v oblasti vedy²³. Potvrdzujú to aj vnútroštátne údaje, z ktorých zároveň vyplýva, že pravdepodobnosť neprítomnosti v škole je vyššia u chlapcov ako u dievčat²⁴.

Aj z výsledkov Medzinárodnej štúdie počítačovej a informačnej gramotnosti (ICILS)²⁵ z roku 2018 vyplýva, že **pätina mladých ľudí v EÚ nemá základné digitálne zručnosti**. Zároveň štúdia odhaľuje, ako vplýva sociálno-ekonomické postavenie na digitálnu gramotnosť: žiaci zo zázemí s vyšším sociálno-ekonomickým postavením dosahujú v oblasti počítačovej a informačnej gramotnosti v priemere výrazne lepšie hodnotenia, pričom v porovnaní so žiakmi, ktorých rodičia nemajú vysokoškolský diplom, dosahujú lepšie hodnotenia aj žiaci s rodičom, ktorý dokončil bakalárske štúdium alebo dosiahol vyšší stupeň vzdelania.

²⁰ Pojem „ľudia s migrantským pôvodom“ zahŕňa imigrantov aj ich deti narodené v krajine (tzv. druhú generáciu). Hoci Komisia za migrantov považuje len štátnych príslušníkov tretích krajín, vymedzenie žiakov s migrantským pôvodom podľa programu PISA organizácie OECD zahŕňa všetkých študentov narodených v zahraničí (v rámci EÚ aj mimo nej), ako aj študentov narodených v krajine, ktorých rodičia sa narodili v zahraničí.

²¹ Situácia je zvyčajne horšia u žiakov narodených v zahraničí v porovnaní so žiakmi narodenými v danej krajine, ktorých rodičia sa narodili v zahraničí. Znevýhodnené sociálno-ekonomické postavenie sa často vyskytuje v kombinácii s migrantským pôvodom.

²² Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru (2019), *PISA 2018 and the EU: striving for social fairness through education* (Prieskum PISA z roku 2018 a EÚ: úsilie o sociálnu spravodlivosť prostredníctvom vzdelávania), Úrad pre publikácie, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/964797>. Podrobná analýza je uvedená v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

²³ Pokiaľ ide o oblasť matematiky, situácia je rôznorodejšia, pričom údaje z prieskumu PISA z roku 2018 poukazujú na to, že chlapci v priemere dosahujú lepšie výsledky ako dievčatá, dochádza však k postupnému znižovaniu rozdielu: dievčatá dosahujú lepšie výsledky ako chlapci v čoraz väčšom počte krajín. Pozri OECD (2019), *PISA 2018 results (volume II) – Where all students can succeed* [Výsledky prieskumu PISA 2018 (zväzok II) – Kde všetci študenti môžu uspieť]. PISA, OECD publishing. K dispozícii na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2018-results-volume-ii_b5fd1b8f-en.

²⁴ OECD (2015). *The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behaviour, Confidence* (Abeceda rodovej rovnosti v oblasti vzdelávania: schopnosť, správanie, dôvera). PISA, OECD publishing. K dispozícii na: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264229945-en.pdf?expires=1610634769&id=id&accname=guest&checksum=66B1763A84CB2A7C21B3829FBC7B8E3B>.

²⁵ <https://www.iea.nl/news-events/news/icils-2018-results>.

Komisia v európskej stratégii v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 na podporu členských štátov pri ich vykonávaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorej zmluvnou stranou sú všetky členské štáty,²⁶ poukazuje na rozdiely v dosiahnutom stupni vzdelania medzi mladými osobami so zdravotným postihnutím a osobami bez postihnutia v dôsledku nedostatočnej inkluzívnosti a prístupnosti systému vzdelávania. Mnoho detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím navštevuje špeciálne školy, ktoré vždy nezabezpečujú účinné premostenie k hlavnému vzdelávaciemu prúdu.

Najnovšie výsledky prieskumu PISA zároveň odhaľujú dodatočné a rovnako znepokojujúce nedostatky vzdelávacích systémov, ktoré môžu vplývať na vzdelávacie výstupy: **všeobecná pohoda žiakov v škole²⁷ (meraná ako pocit spolupatričnosti žiaka v škole) upadá, pričom je rozšírené šikanovanie/kyberšikanovanie, ku ktorému dochádza čoraz častejšie²⁸.** Z výskumu vyplýva, že šikanovanie v škole má devastujúce dôsledky na všeobecnú pohodu a akademické výsledky žiakov, pričom zvyšuje riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky²⁹. Výskum zároveň potvrdzuje, že **zlepšenie všeobecnej pohody žiakov**, a to aj prostredníctvom spoločenského vzdelávania a citovej výchovy³⁰ a prevencie šikanovania, **je kľúčom k zlepšeniu vzdelávacích výstupov³¹.** Emocionálna pohoda a duševné zdravie detí a mladých ľudí v Európe sa takisto stali dôležitými otázkami, keď problémom v oblasti duševného zdravia počas svojej školskej dochádzky čelí 10 až 20 % školopovinných detí, pričom u polovice z nich sa problémy, najmä úzkosť a depresia, vyvinú pred dovŕšením 14 rokov. Ide o veľký problém, ktorý má negatívny vplyv na vzdelávacie výstupy. Ak školy samy osebe nedokážu tieto problémy riešiť, môžu riešiť problémy v oblasti všeobecnej pohody a duševného zdravia v spolupráci s miestnou komunitou a externými odborníkmi a agentúrami³².

Chudoba a sociálno-ekonomické faktory sú spoločným menovateľom týchto výziev: **sociálno-ekonomické zázemie učiacich sa a ich rodín aj naďalej predstavuje najsilnejší určujúci faktor vzdelávacích výstupov**, čo poukazuje na pretrvávajúce riziko medzigeneračného prenosu znevýhodnenia a obmedzenej vzostupnej sociálnej mobility u učiacich sa z viac znevýhodneného prostredia.

Zistenia medzinárodného výskumu a spätná väzba získaná z konzultácií, ktoré predchádzali tomuto návrhu, potvrdzujú **potrebu spoločne riešiť výsledky vzdelávania a dosiahnuť**

²⁶ COM(2021) 101 final: Únia rovnosti: stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

²⁷ Pojem „všeobecná pohoda“ v škole je komplexný a zahŕňa mnohé rozmary (vrátane fyzického, emocionálneho a duševného zdravia). Vymedzenia sú uvedené v glosári pracovného dokumentu útvarov Komisie.

²⁸ Podľa prieskumu PISA z roku 2018 nahlásil šikanovanie aspoň niekoľkokrát mesačne viac ako jeden z piatich žiakov v 19 členských štátoch EÚ. Percentuálny podiel šikanovaných žiakov sa vo väčšine krajín v rokoch 2015 až 2018 výrazne zvýšil.

²⁹ Pozri <https://www.oecd-forum.org/posts/can-children-believe-in-us-to-invest-in-mental-health>.

³⁰ Spoločenské vzdelávanie a citová výchova je súčasťou jednej z ôsmich kompetencií pre celoživotné vzdelávanie („osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa“) vymedzených v odporúčaní Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (Ú. v. EÚ C 189, s. 1 – 13).

³¹ Dôkazy z prieskumu Vývoj v medzinárodnom štúdiu matematiky a vedy z roku 2019 (TIMSS) a prieskumu PISA z roku 2018 potvrdzujú, že vyššie úrovne všeobecnej pohody (meranej ako pocit spolupatričnosti žiaka v škole) sa vo všeobecnosti spájajú s vyššími vzdelávacími ambíciami, lepšou školskou dochádzkou a lepšími vzdelávacími výstupmi v oblasti matematiky.

³² Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru, Simões, C., Caravita, S., Cefai, C., *A systemic, whole-school approach to mental health and well-being in schools in the EU: analytical report* (Systémový celoškolský prístup k duševnému zdraviu a všeobecnej pohode v školách EÚ: analytická správa), 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/50546>.

stupeň vzdelania. Slabé výsledky v základných a digitálnych zručnostiach a predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy sú vzájomne prepojené otázky, ktoré sú spôsobené kombináciou faktorov (individuálnych, rodinných, sociálnych a ekonomických atď.). Ich príčiny nemajú čisto vzdelávací charakter; určité prvky systémov vzdelávania a odbornej prípravy (ako je obmedzený prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, skoré zaradenie do iných vzdelávacích smerov, segregácia, opakovanie ročníka, špeciálne vzdelávanie atď.)³³ však môžu ďalej podnecovať ich výskyt s obzvlášť negatívnym vplyvom na osoby, ktoré patria do viac znevýhodnených skupín.

Počas krízy spôsobenej pandémiou ochorenia **COVID-19** ešte viac vzrástol význam týchto výziev. Napriek tomu, že posúdenie dlhodobých vplyvov dlhotrvajúceho prerušenia vyučovania v školách na vzdelávanie a akademický pokrok si bude vyžadovať viac času a úsilia, viaceré predbežné štúdie naznačujú, že kríza mohla viesť k narušeniu pokroku učiacich sa a zvýšeniu pravdepodobnosti predčasného ukončenia vzdelávania u osôb, ktorým takéto riziko hrozí. Zároveň z nich vyplýva, že kríza mala negatívny vplyv na všeobecnú pohodu učiacich sa, okrem iného z dôvodu väčšieho stresu a úzkosti v dôsledku izolácie a nedostatočného kontaktu s rovesníkmi, zvýšeného vystavenia domácemu násiliu a obmedzeného prístupu k základným službám. Sociálno-ekonomicky marginalizované deti, ktoré už pred pandémiou dosahovali slabšie výsledky, boli tými, ktoré počas zákazu vychádzania pravdepodobne trpeli najviac³⁴, a to aj preto, že nemali prístup k internetu a/alebo k elektronickým zariadeniam, ktoré potrebovali na virtuálne vzdelávanie³⁵. V dôsledku toho **mohlo počas pandémie dôjsť k výraznému nárastu podielu učiacich sa so slabými výsledkami v Európe.** Rovnako sa očakáva, že miera osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa v nasledujúcich rokoch zvýši, aj keď v štatistikách sa to prejaví až o niekoľko rokov.

Vyžaduje si to **obnovené úsilie na podporu lepších vzdelávacích výstupov a inkluzívneho školského prostredia pre všetkých učiacich sa**, a to bez ohľadu na osobné charakteristiky, rodinné, kultúrne a sociálno-ekonomické zázemie, a s väčším dôrazom na zlepšovanie výsledkov v základných zručnostiach.

Zvýšená pozornosť sa musí venovať všeobecnej pohode v škole, a to so zreteľom na poznatky získané počas vykonávania odporúčania Rady z roku 2011, pokiaľ ide o zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky, najnovšie poznatky z výskumu a konzultácií a nové výzvy, na ktoré poukázala kríza spôsobená pandémiou ochorenia COVID-19.

Na základe skúseností získaných z odporúčania Rady z roku 2011 sa v **návhrhu Komisie na odporúčanie Rady týkajúce sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole stanovuje obnovený rámec činnosti** pre členské štáty na rozvoj ich vlastných integrovaných stratégií s cieľom zlepšovať výsledky v škole, na príslušnej úrovni podľa štruktúry každého systému vzdelávania a odbornej prípravy, a to s podporou účinného zberu údajov a monitorovania.

³³ Európska komisia/EACEA/EURYDICE (2020), *Equity in school education in Europe: structures, policies and student performance* (Rovnosť školského vzdelávania v Európe: štruktúry, politiky a výsledky študentov), Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.

³⁴ Podrobná analýza a odkazy sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

³⁵ Napríklad, vylúčené a znevýhodnené rómske komunity boli počas krízy spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19 vystavené závažným negatívnym zdravotným a sociálno-ekonomickým dôsledkom. V odporúčaní Rady o rovnosti, začleňovaní a účasti Rómov z roku 2021 sa presadzuje zníženie štrukturálnych nerovností, ktorým čelia Rómovia, riešením prípadného nedostatku zariadení a digitálnych zručností, ktoré by umožnili Rómom aktívne sa zúčastňovať na živote spoločnosti, a to aj na dištančnom vzdelávaní, ako aj elimináciou vysokých úrovní ekonomickej neistoty, preplnených domácností, segregovaných osád či táborísk.

V aktualizovanom rámci sa uvádza súbor politických opatrení, medzi ktoré patrí monitorovanie, prevencia, intervencia a kompenzácia³⁶, no s väčším dôrazom na prevenciu a včasnú intervenciu. Členské štáty môžu politické opatrenia uplatňovať a kombinovať podľa ich konkrétnych okolností a potrieb.

- **Ciele navrhovaného odporúčania Rady**

Cieľom návrhu Komisie na odporúčanie Rady týkajúce sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole je:

- odstrániť podmienenosť dosiahnutého stupňa vzdelania a študijných výsledkov spoločenským, ekonomickým a kultúrnym postavením,
- znížiť podiel žiakov so slabými výsledkami a osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, na úroveň cieľových hodnôt európskeho vzdelávacieho priestoru na úrovni EÚ do roku 2030,
- podporovať inkluzívne vzdelávanie a odbornú prípravu, ktoré v sebe zahŕňajú rovnosť, kvalitu, akademické výsledky, angažovanosť, všeobecnú pohodu v škole, duševné a fyzické zdravie, ako aj rešpekt k rozmanitosti,
- vzájomným učením ďalej rozvíjať spoločné chápanie faktorov umožňujúcich podporu vzdelávacích výstupov a všeobecnej pohody s osobitným dôrazom na učiacich sa zo znevýhodneného prostredia.

- **Medzinárodný rozmer**

Návrhom sa dopĺňa práca na medzinárodnej úrovni. Prispieva k činnostiam na podporu **cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja do roku 2030**³⁷, najmä cieľa udržateľného rozvoja č. 4: Kvalitné vzdelávanie. Návrh je v súlade s **Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím**³⁸, v ktorého článku 24 sa stanovujú inkluzívne vzdelávacie systémy. Je v súlade s Globálnou monitorovacou správou OSN o vzdelávaní týkajúcou sa inkluzívnosti z roku 2020. Podporuje **činnosti UNESCO v oblasti šikanovania a násillia v školách**³⁹. Iniciatíva Cesta k úspechu v škole je v súlade s **rámcom Kompas OECD pre vzdelávanie do roku 2030**⁴⁰.

Návrh vychádza z výsledkov Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) organizácie OECD, ktoré umožňujú porovnávanie v medzinárodnom meradle, čo sa môže

³⁶ Cieľom preventívnych opatrení je vytvoriť podmienky na predchádzanie slabej angažovanosti, slabých výsledkov a predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, problémom v oblasti duševného zdravia atď. skôr, ako sa objavia, a to aj prostredníctvom aktívnej propagácie a podpory všeobecnej pohody a duševného zdravia v škole. Intervenčné opatrenia sú zamerané na riešenie ťažkostí v skorom štádiu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, pomocou efektívnych podporných opatrení pre skupiny a jednotlivcov. Kompenzačné opatrenia ponúkajú príležitosti na podporu osôb s nízkou angažovanosťou alebo so slabými výsledkami alebo osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku.

³⁷ <https://sdgs.un.org/>.

³⁸ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>.

³⁹ <https://en.unesco.org/themes/school-violence-and-bullying/action>;
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374794?posInSet=4&queryId=N-EXPLORE-c62a920d-2b9e-49c7-92cd-fb700d28f564>.

⁴⁰ Kompas OECD pre vzdelávanie do roku 2030 je vyvíjajúci sa rámec pre vzdelávanie, ktorý nastoľuje ambicióznú víziu vzdelávania v budúcnosti. Ponúka jasnú víziu o druhoch kompetencií, v ktorých budú musieť študenti v roku 2030 a neskôr dosahovať výborné výsledky. Zároveň rozvíja spoločný jazyk a chápanie, ktoré má celosvetový význam a ktoré čerpá informácie v celosvetovom meradle (<https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/learning-compass-2030/>).

ďalej preskúmať v rámci pracovnej skupiny pre európsky vzdelávací priestor zameranej na školy.

- **Nástroje na podporu vykonávania**

Navrhované odporúčanie Rady sa podporí rôznymi nástrojmi:

- podávaním správ a monitorovaním, najmä prostredníctvom európskeho semestra, sociálneho prehľadu a strategického rámca pre európsky vzdelávací priestor,
- partnerským učením, výmenou informácií a skúseností medzi členskými štátmi, konkrétne prostredníctvom pracovnej skupiny pre európsky vzdelávací priestor zameranej na školy,
- financovaním z prostriedkov EÚ (najmä z programu Erasmus+, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, Európskeho sociálneho fondu plus, Európskeho fondu regionálneho rozvoja, programu Digitálna Európa, programu Horizont Európa, Nástroja technickej podpory, Fondu pre azyl a migráciu atď.) prostredníctvom prijatých programov/plánov,
- aktualizovaným praktickým európskym súborom nástrojov pre školy na zdieľanie zdrojov a postupov⁴¹,
- skupinou expertov pre stratégie na vytvorenie podporného vzdelávacieho prostredia pre skupiny, pri ktorých hrozí riziko nedostatočných výsledkov a na podporu všeobecnej pohody v škole,
- výskumom prostredníctvom programu Horizont Európa,
- zriadením (od decembra 2022) vzdelávacieho laboratória pre investície do kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy, ktorým sa posilní hodnotenie a monitorovanie politík a investícií v oblasti vzdelávania na európskej úrovni.

- **Doplnkovosť s inými iniciatívami**

Odporúčanie dopĺňa ďalšie opatrenia Komisie predložené v oznámení o európskom vzdelávacom priestore a akčnom pláne digitálneho vzdelávania. Medzi tieto opatrenia patrí:

- odporúčanie Rady o komplexnom prístupe k výučbe a učeniu sa jazykov z roku 2019⁴²,
- odporúčanie Rady týkajúce sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve z roku 2019⁴³,
- odporúčanie Rady o podpore spoločných hodnôt, inkluzívneho vzdelávania a európskeho rozmeru výučby z roku 2018⁴⁴,
- odporúčanie Rady o zmiešanom učení v oblasti vysokokvalitného a inkluzívneho primárneho a sekundárneho vzdelávania z roku 2021⁴⁵,
- štruktúrovaný dialóg o faktoroch umožňujúcich úspešné digitálne vzdelávanie a vypracovanie spoločných usmernení pre učiteľov a pedagogických

⁴¹ <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools.htm>.

⁴² Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 15 – 22.

⁴³ Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 4 – 14.

⁴⁴ Ú. v. EÚ C 195, 7.6.2018, s. 1 – 5.

⁴⁵ COM(2021) 455 final.

zamestnancov s cieľom podporiť digitálnu gramotnosť a bojovať proti dezinformáciám,

- program v oblasti zručností pre Európu⁴⁶,
- odporúčanie Rady o OVP pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť z roku 2020⁴⁷, v ktorom sa navrhuje modernizovaná vízia politiky EÚ v oblasti OVP vrátane jej digitalizácie a využívania zmiešaného učenia, a
- odporúčanie Rady o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí z roku 2020, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady o zavedení záruky pre mladých ľudí z roku 2013⁴⁸.

Navrhované odporúčanie Rady zároveň prispeje k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv a jeho akčného plánu, stratégie EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (z roku 2020)⁴⁹, strategického rámca EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030 (z roku 2020)⁵⁰ a jeho príslušného odporúčania Rady (z roku 2021)⁵¹, stratégie pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 (z roku 2020)⁵², akčného plánu pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027 (z roku 2020)⁵³, stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 (z roku 2021)⁵⁴, akčného plánu EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025 (z roku 2020)⁵⁵, stratégie boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ (z roku 2021)⁵⁶, stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa (z roku 2021)⁵⁷, záruky pre deti (z roku 2021)⁵⁸, Európskeho roka mládeže (2022)⁵⁹, novej stratégie EÚ pre vytváranie lepšieho internetu pre deti (z roku 2022)⁶⁰ a iniciatívy HealthyLifeStyle4All (2021)⁶¹.

Túto iniciatívu podporuje program Erasmus+: na organizácie a účastníkov s nedostatkom príležitostí sa zameriava zastrešujúca priorita programu „Inklúzia a rozmanitosť“ a sú im k dispozícii osobitné mechanizmy a zdroje. Program Erasmus+ podporuje opatreniami, ako sú pedagogické akadémie programu Erasmus+, aj učiteľov a všetkých zamestnancov školy pri nadobúdaní nových kompetencií a rozvoji inkluzívnych stratégií a učebných plánov.

⁴⁶ COM(2020) 274 final.

⁴⁷ Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1 – 16.

⁴⁸ Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1 – 9.

⁴⁹ COM(2020) 152 final.

⁵⁰ COM(2020) 620 final.

⁵¹ COM(2020) 620 final.

⁵² COM(2020) 698 final.

⁵³ COM(2020) 758 final.

⁵⁴ COM(2021) 101 final.

⁵⁵ COM(2020) 565 final.

⁵⁶ COM(2021) 615 final.

⁵⁷ COM(2021) 142 final.

⁵⁸ COM(2021) 137 final.

⁵⁹ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2316 z 22. decembra 2021 o Európskom roku mládeže (2022) (Ú. v. EÚ L 462, 28.12.2021, s. 1 – 9).

⁶⁰ <https://www.betterinternetforkids.eu/en/home> a COM(2012) 196 final.

⁶¹ Výzva z Tartu za zdravý životný štýl, https://sport.ec.europa.eu/sites/default/files/ewos-tartu-call_en.pdf.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Tento návrh odporúčania Rady je v súlade s článkom 165 ods. 4 a s článkom 166 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

V článku 165 ods. 1 sa uvádza, že Únia „prispieva k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním spolupráce medzi členskými štátmi a, ak je to potrebné, podporovaním a dopĺňaním činnosti členských štátov pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah výučby a organizácie vzdelávacích systémov“. V článku 165 ods. 2 sa ďalej uvádza, že činnosť Únie v oblasti vzdelávania bude čiastočne zameraná na podporu rozvoja dištančného vzdelávania. V článku 166 ods. 1 sa stanovuje, že Únia má uskutočňovať politiku odborného vzdelávania, ktorá podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah a organizáciu odborného vzdelávania.

Touto iniciatívou sa nenavrhuje rozšírenie regulačnej právomoci EÚ ani povinných záväzkov členských štátov. Členské štáty sa na základe svojej vnútroštátnej situácie rozhodnú, ako budú toto odporúčanie Rady vykonávať.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Tento návrh je v súlade so zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).

Členské štáty sú zodpovedné za obsah výučby a organizáciu svojich systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Z dôkazov zároveň vyplýva, že čelia viacerým spoločným problémom týkajúcim sa vzdelávacích výstupov a všeobecnej pohody v škole.

Toto odporúčanie Rady bude v plnej miere rešpektovať zodpovednosť členských štátov za obsah výučby a organizáciu systémov vzdelávania a za ich kultúrnu a jazykovú rozmanitosť, pričom bude odrážať doplnkovú a podpornú úlohu EÚ, a dobrovoľný charakter európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave. Iniciatívou sa v kontexte európskeho vzdelávacieho priestoru podporí úsilie členských štátov pri vývoji a vykonávaní politik a mechanizmov podľa ich vnútroštátnych systémov a štruktúr.

Touto iniciatívou sa nenavrhuje rozšírenie regulačnej právomoci EÚ ani povinných záväzkov členských štátov. Európska pridaná hodnota spočíva predovšetkým v schopnosti EÚ mobilizovať politickú angažovanosť na vnútroštátnej úrovni a podporovať systémy vzdelávania a odbornej prípravy politickými usmerneniami, spoločnými prostriedkami a nástrojmi (program Erasmus+, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, Európsky sociálny fond plus, Európsky fond regionálneho rozvoja, program Digitálna Európa, program Horizont Európa, Nástroj technickej podpory, Fond pre azyl a migráciu atď.), pričom sa plne rešpektuje subsidiarita.

• Proporcionalita

Tento návrh je v súlade so zásadou proporcionality, ako sa stanovuje v článku 5 ods. 4 ZEÚ.

Ani obsah, ani forma tohto navrhovaného odporúčania Rady nepresahujú rámec nevyhnutný na dosiahnutie jeho cieľov. Záväzky, ktoré členské štáty prijímú, sú dobrovoľné a každý členský štát sa môže slobodne rozhodnúť, ktorý prístup uplatní.

• Výber nástroja

V záujme dosiahnutia cieľov uvedených v článkoch 165 a 166 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa v tejto zmluve stanovuje, že Rada na návrh Komisie prijme odporúčania.

Odporúčanie Rady je vhodným nástrojom v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, kde má EÚ podpornú zodpovednosť, pričom ide o nástroj, ktorý sa v prípade európskych opatrení v tejto oblasti často využíva. Týmto právnym nástrojom sa naznačuje záväzok členských štátov k predloženým opatreniam a poskytuje silnejší politický základ spolupráce v tejto oblasti, pričom sa v plnej miere rešpektuje právomoc členských štátov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

• Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov

Nezávislé posúdenie vykonávania odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky bolo uverejnené v roku 2019⁶². Štúdia sa zaoberala 37 krajinami EÚ aj mimo nej. V štúdiu sa skúma:

- situácia a vývoj na európskej a vnútroštátnej úrovni a vnútroštátne spôsoby monitorovania a hodnotenia predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy,
- prehľad a príklady opatrení zavedených na vnútroštátnej úrovni na prevenciu, intervenciu a kompenzáciu, ako aj dôkazy o účinnosti,
- analýza úlohy odporúčania z roku 2011 a pridružených nástrojov politiky EÚ a ich vplyv z hľadiska relevantnosti, efektívnosti, účinnosti a udržateľnosti,
- potreba budúcej podpory na úrovni EÚ na riešenie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj povaha takejto podpory.

• Konzultácie so zainteresovanými stranami

Návrh vychádza z podnetov získaných počas rozsiahleho procesu konzultácií⁶³. Patrí sem:

- otvorená verejná konzultácia o novej iniciatíve, ktorá trvala 14 týždňov, a to od 24. júna do 30. septembra 2021,
- diskusie na zasadnutiach generálnych riaditeľov pre školy,
- séria špecializovaných online workshopov, ktoré sa uskutočnili od mája do septembra 2021 za účasti zástupcov ministerstiev a organizácií zainteresovaných strán (vrátane zástupcov učiteľov a školiteľov, učiacich sa, rodičov a mládeže, sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií zastupujúcich rôzne zainteresované strany), ako aj odborníkov v tejto oblasti.

• Získavanie a využívanie expertízy

Návrh stavia na:

⁶² Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru (2019), Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes, P., *Assessment of the Implementation of the 2011 Council Recommendation on Policies to Reduce Early School Leaving: final report* (Posúdenie vykonávania odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky: záverečná správa), Úrad pre publikácie.

⁶³ Krátka súhrnná správa je priložená k pracovnému dokumentu útvarov Komisie, úplná súhrnná správa je k dispozícii na https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13019-Pathways-to-school-success-tackling-underachievement-in-basic-skills-and-early-leaving-from-education-and-training/public-consultation_sk.

- poznatkoch získaných počas vykonávania strategického rámca pre politickú spoluprácu pod názvom „Vzdelávanie a odborná príprava 2020“ (správy pracovných skupín, postupy zhromaždené a zdieľané prostredníctvom európskeho súboru nástrojov pre školy atď.),
- nezávislom posúdení vykonávania odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky (pozri vyššie),
- širokej škále existujúcich a nedávno zadaných správ a štúdií týkajúcich sa: očakávaného vplyvu krízy spôsobenej pandemiou ochorenia COVID-19 na vzdelávacie výstupy, rovnosti vo vzdelávaní, inkluzívnych systémov, šikanovania v škole, spoločenského vzdelávania a citovej výchovy, všeobecnej pohody v škole, zapojenia rodičov, kvality školského života, reforiem politiky vysvetľujúcich úspešné príbehy programu PISA atď.,
- mapovaní projektov programu Erasmus+ na podporu vzdelávacích výstupov, boj proti slabým výsledkom a predčasnému ukončeniu vzdelávania a odbornej prípravy a podporu všeobecnej pohody v škole,
- odborných znalostiach akademickej obce a iných externých odborníkov, ktorí prispeli poznatkami a poradenstvom založenými na dôkazoch prostredníctvom Siete expertov na sociálne aspekty vzdelávania a odbornej prípravy (NESET)⁶⁴ a edičnej rady pre európsky súbor nástrojov pre školy,
- analýze správ a štúdií organizácie OECD, UNESCO a Rady Európy, ako aj na práci Spoločného výskumného centra Európskej komisie, strediska Cedefop a siete EURYDICE.

Tieto informácie sú zahrnuté do sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

- **Posúdenie vplyvu**

Vzhľadom na doplnkový charakter činností vo vzťahu k iniciatívam členských štátov, dobrovoľnú povahu navrhovaných činností a rozsah očakávaných vplyvov sa posúdenie vplyvu nevykonalo. Pri vypracovaní návrhu sa informácie čerpali z predchádzajúcich štúdií⁶⁵, konzultácie s členskými štátmi a verejnej konzultácie.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuplatňuje sa.

- **Základné práva**

Tento návrh odporúčania Rady je v súlade so základnými právami a zásadami uznanými v Charte základných práv Európskej únie, najmä s právom na ochranu osobných údajov stanoveným v článku 8, akademickou slobodou zakotvenou v článku 13, právom na vzdelanie stanoveným v článku 14 a právom na nediskrimináciu stanoveným v článku 21.

Opatrenia sa budú vykonávať v súlade s právnymi predpismi EÚ o ochrane osobných údajov, najmä s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679⁶⁶ o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

⁶⁴ <https://nesetweb.eu/en/>.

⁶⁵ Úplné odkazy sú k dispozícii v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

⁶⁶ Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1 – 88.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Táto iniciatíva si nebude vyžadovať dodatočné zdroje z rozpočtu EÚ.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Komisia na podporu vykonávania navrhuje v spolupráci s členskými štátmi rozvíjať činnosti v rámci partnerského učenia a identifikáciu osvedčených postupov, ako aj výskum, poradenský materiál, príručky a ďalšie konkrétne výstupy založené na dôkazoch. Komisia plánuje v rámci novej európskej platformy pre školské vzdelávanie ďalej rozvíjať európsky súbor nástrojov pre školy na oznamovanie zistení, úspešných príkladov a všetkých ostatných relevantných zdrojov.

Komisia mieni podávať správy o využívaní odporúčania Rady v rámci práce na vykonávaní strategického rámca pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuplatňuje sa.

- **Prehľad návrhu odporúčania Rady a pracovného dokumentu útvarov Komisie**

V navrhovanom odporúčaní Rady sa na základe skúseností s odporúčaním Rady z roku 2011 spája novosť s kontinuitou, ponúkajú nové riešenia, ako aj rozširujú a aktualizujú niektoré zložky znenia, ktoré sa ním zrušuje.

V súlade s odporúčaním z roku 2011 sa v návrhu naďalej zdôrazňuje potreba kombinovať preventívne, intervenčné a kompenzačné opatrenia. Väčší dôraz sa v ňom však kladie na preventívne opatrenia, pričom sa uznáva, že rôzne potreby/skupiny obyvateľov si vyžadujú odlišné druhy opatrení. Súčasťou návrhu sú aspekty, ktorými sa znenie z roku 2011 nezaoberalo (alebo sa nimi zaoberalo nedostatočne), ako je riadenie školy a mechanizmy zabezpečovania kvality, koncepcia celoškolského prístupu, ako aj spolupráca a partnerstvo v školách a mimo nich, kľúčová úloha zabezpečenia všeobecnej pohody, spoločenského vzdelávania a citovej výchovy, ako aj vzdelávacie prostredia, ktoré sú bezpečnejšie, zdravšie a ktoré poskytujú väčšiu podporu.

Navrhuje sa v ňom usmernenie a činnosť, ktoré môžu členské štáty využívať na podporu lepších vzdelávacích výstupov mladých Európanov, a stanovuje sa v ňom záväzok Európskej komisie na podporu a doplňovanie činnosti členských štátov v tejto oblasti.

V sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie sa uvádzajú dôkazy z výskumu, stanoviská a skúsenosti zainteresovaných strán získaných počas fázy konzultácií, ako aj príklady existujúcich politík a projektov, ktoré sú základom politiky presadzovanej v navrhovanom odporúčaní Rady.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

týkajúce sa iniciatívy Cesta k úspechu v škole

(Text s významom pre EHP)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 165 ods. 4 a článok 166 ods. 4,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Európsky pilier sociálnych práv⁶⁷ vo svojej prvej a jedenástej zásade zdôrazňuje význam zaistenia kvalitného a inkluzívneho vzdelávania pre všetkých už od útleho veku. Účinné uplatňovanie týchto zásad závisí od odhodlania a opatrení členských štátov. Opatrenia na úrovni EÚ môžu dopĺňať vnútroštátne opatrenia a Komisia predstavila svoj príspevok v rámci akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv⁶⁸.
- (2) Európska komisia 30. septembra 2020 prijala oznámenie o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025, kde je inkluzívnosť uvedená ako jeden z jeho šiestich rozmerov⁶⁹. Rada 18. februára 2021 prijala uznesenie Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030)⁷⁰.
- (3) Predsedníčka Európskej komisie vo svojom prejave o stave Európskej únie v roku 2021 navrhla vyhlásenie roka 2022 za Európsky rok mládeže, aby mali mladí ľudia viac príležitostí formovať budúcnosť Európy a podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré ovplyvňujú ich životy.
- (4) V záverečnej správe Konferencie o budúcnosti Európy občania vyzývajú Úniu, aby do roku 2025 vytvorila inkluzívny európsky vzdelávací priestor, v ktorom budú mať všetci občania rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, ako aj k celoživotnému vzdelávaniu, a to aj vo vidieckych a odľahlých oblastiach⁷¹. V oznámení Komisie z roku 2020 sa inklúzia a rodová rovnosť stanovuje ako kľúčový rozmer európskeho vzdelávacieho priestoru, ktorý sa má vytvoriť do roku 2025, a vyzýva sa v ňom na odstránenie podmienenosti vzdelávacích výstupov sociálno-ekonomickým postavením. Rada sa zhodla na tom, že do roku 2030 by sa podiel 15-ročných so slabými výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách mal znížiť na úroveň

⁶⁷ COM(2017) 250.

⁶⁸ COM(2021) 102.

⁶⁹ COM(2020) 625 final.

⁷⁰ Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1 – 21.

⁷¹ *Konferencia o budúcnosti Európy – Správa o konečnom výsledku – máj 2022, návrh č. 46 (s. 88).*

nižšiu ako 15 %, a zaviazala sa znížiť podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, na menej ako 9 %.

- (5) Hoci sa miera osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, na úrovni EÚ výrazne zlepšila, pričom počas rokov 2010 – 2021 zaznamenala pokles o 3,9 percentuálneho bodu, mnohí učitelia sa naďalej predčasne ukončujú vzdelávanie. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, dosahoval v celej EÚ v roku 2021 priemernú úroveň 9,7 %, čo je tesne pod úrovňou celoúnijnej cieľovej hodnoty ET2020 vo výške 10 % na rok 2020. V súčasnosti medzi osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, stále patrí viac ako 3,2 milióna mladých ľudí v EÚ (vo veku 18 – 24 rokov), ktorí sú tak pozbavení spravodlivej príležitosti na úspešnú profesionálnu kariéru. Medzi krajinami a na ich území stále existujú značné rozdiely a medzi konkrétnymi skupinami naďalej pretrvávajú nerovnosti (napr. slabšie výsledky dosahujú migranti, mladí muži, etnické menšiny, ako sú Rómovia, mladí ľudia vo vidieckych oblastiach a vzdialených regiónoch).
- (6) Výsledky prieskumu Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) organizácie OECD z roku 2018 poukazujú na zhoršujúci sa vývoj, pokiaľ ide o počet žiakov so slabými výsledkami v základných zručnostiach počas obdobia rokov 2009 – 2018. V súčasnosti jeden z piatich 15-ročných Európanov stále nemá primerané zručnosti v oblasti čítania, matematiky alebo vedy. Výsledky Medzinárodnej štúdie počítačovej a informačnej gramotnosti (ICILS) z roku 2018 okrem toho poukazujú na to, že pätina mladých ľudí v EÚ nemá základné digitálne zručnosti, pričom zároveň odhaľujú závažné nezrovnalosti vo výsledkoch z hľadiska sociálno-ekonomického postavenia, čo predstavuje riziko prehlbovania digitálnej priepasti⁷².
- (7) Údaje potvrdzujú, že sociálno-ekonomické zázemie je najsilnejším predpokladom vzdelávacích výstupov. Učitelia sa zo znevýhodneného prostredia sú vo väčšine krajín EÚ nadmerne zastúpení medzi osobami, ktoré predčasne ukončia vzdelávanie a odbornú prípravu bez dokončenia vyššieho sekundárneho vzdelávania. Z prieskumu PISA z roku 2018 vyplýva, že podiel žiakov so slabými výsledkami v čítaní je vo väčšine krajín EÚ oveľa vyšší v dolnej štvrtine indexu ekonomického, sociálne a kultúrneho postavenia (ESKP) v porovnaní so žiakmi v hornej štvrtine ESKP, v niektorých krajinách aj o viac ako 40 percentuálnych bodov. V odbornej literatúre sa potvrdzuje, že žiaci s nízkym sociálno-ekonomickým zázemím zvyčajne čelia väčším ťažkostiam pri rozvoji akademických a jazykových zručností. Častejšie majú behaviorálne problémy súvisiace so vzdelávaním, vykazujú nižšiu motiváciu na štúdium, skôr ukončujú vzdelávanie a odbornú prípravu a vzdelávanie opúšťajú s nižšou kvalifikáciou a kompetenciami nedostatočnými pre plnohodnotnú účasť na živote spoločnosti.
- (8) Členské štáty za posledné roky začlenili do svojich systémov vzdelávania vysoký počet migrantov (vrátane utečencov⁷³) z tretích krajín v školopovinnom veku. Ďalšie výzvy vznikajú v súvislosti s osobami, ktoré utekajú pred vojnou na Ukrajine, ktorých veľký podiel tvoria deti v školopovinnom veku vyžadujúce si cieleňú podporu

⁷² Hoci sa digitálne zručnosti majú považovať za základné zručnosti, výslovne sa v rámci iniciatívy Cesta k úspechu v škole neriešia, keďže sú stredobodom iných iniciatív, ako je akčný plán digitálneho vzdelávania.

⁷³ Pojem „utečenec“ sa v tomto texte používa v širokom politickom zmysle, a nie v zmysle vymedzenia v Ženevskom dohovore a *acquis* EÚ v oblasti azylu.

vzdelávania (vrátane osvojenia si vyučovacieho jazyka) a psychologicko-sociálnu podporu.

- (9) Prieskum PISA z rokov 2015 a 2018 zároveň odhaľuje klesajúci pocit spolupatričnosti žiakov v škole a rozsiahle šikanovanie/kyberšikanovanie, ku ktorému dochádza čoraz častejšie. Vo výskume sa poukazuje na dôležitosť emocionálnej, sociálnej a fyzickej pohody v školách na zlepšovanie príležitostí detí a mladých ľudí na úspech vo vzdelávaní a v živote. Potvrďuje sa v ňom, že problémy v oblasti duševného zdravia, ako aj násilie a šikanovanie, rasizmus, xenofóbia a iné formy neznášanlivosti, majú devastujúce účinky na emocionálnu pohodu a vzdelávacie výstupy detí a mladých ľudí. Zároveň sa v ňom poukazuje na to, že znevýhodneným skupinám hrozí väčšie riziko šikanovania, pričom učitelia sa zo sociálno-ekonomicky znevýhodnených škôl majú slabší pocit spolupatričnosti v porovnaní s majetnejšími rovesníkmi.
- (10) Pandémia ochorenia COVID-19 ešte viac poukázala na význam riešenia týchto výziev. Viaceré štúdie naznačujú, že kríza mohla viesť k zvýšeniu pravdepodobnosti predčasného ukončenia vzdelávania u osôb, ktorým takéto riziko hrozí, a že vo všeobecnosti mala nepriaznivé účinky na duševné zdravie a všeobecnú pohodu učiacich sa.
- (11) Rada v roku 2011 prijala odporúčanie o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky⁷⁴. Na európskej a vnútroštátnej úrovni sa vykonali rozsiahle práce na vykonávaní odporúčania, najmä prostredníctvom partnerského učenia a výmen osvedčených postupov medzi členskými štátmi v rámci ET2020 pre politickú spoluprácu⁷⁵. Široká škála zdrojov, príkladov úspešných opatrení a zdrojových materiálov je dostupná online prostredníctvom európskeho súboru nástrojov pre školy⁷⁶ a súboru nástrojov strediska Cedefop v oblasti OVP na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Z nezávislého posúdenia vykonávania odporúčania, ktoré bolo uverejnené v roku 2019⁷⁷, jasne vyplýva, že dané odporúčanie Rady a sprievodný súbor nástrojov politiky EÚ viedli k transformáciám v inštitúciách a politikách v oblasti vzdelávania a podpore zníženia predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy. Zároveň sa v ňom zdôrazňujú oblasti, v ktorých je potrebná ďalšia práca.
- (12) Program Erasmus+ podporil viacero nadnárodných projektov v oblasti inklúzie v rôznych sektoroch vzdelávania, ktoré boli zamerané na nedostatočné výsledky a predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy. Inklúzia je na roky 2021 – 2027 jednou zo zastrešujúcich priorít programu Erasmus+. Osobitnou prioritou programu je aj riešenie znevýhodnenia vo vzdelávaní, predčasného ukončenia školskej dochádzky a nízkej úrovne spôsobilosti v základných zručnostiach, ktorou sa zainteresovaným stranám programu umožňuje využiť financovanie z programu Erasmus+ na realizáciu politických odporúčaní.

⁷⁴ Ú. v. EÚ C 191, 1.7.2011, s. 1 – 6.

⁷⁵ Pozri <https://education.ec.europa.eu/levels/school/early-school-leaving>.

⁷⁶ <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools.htm>.

⁷⁷ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru (2019), Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes, P., *Assessment of the Implementation of the 2011 Council Recommendation on Policies to Reduce Early School Leaving: final report*, (Posúdenie vykonávania odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky: záverečná správa), Úrad pre publikácie.

- (13) Prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 – 2020 sa zmobilizovali značné investície na riešenie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, pričom sa z nich podporili viaceré projekty veľkého rozsahu v súlade s odporúčaním Rady z roku 2011. Z Európskeho sociálneho fondu⁺ plus sa podporujú jednotlivci, regióny a členské štáty, ktoré čelia osobitným ťažkostiam, od zotavenia sa z pandémie ochorenia COVID-19 až po plnenie cieľov EÚ v oblasti zamestnanosti, sociálnej inklúzie, vzdelávania a klímy. Využitie programovacích intervencií v rámci EŠIF a fondov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 vychádza okrem iného z odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré sa vydávajú v rámci európskeho semestra.
- (14) Nástroj technickej podpory umožňuje členským štátom získať na požiadanie podporu prispôbených reforiem v rôznych oblastiach, ako je napríklad zlepšovanie vzdelávacích výstupov detí, zlepšovanie vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, vytváranie národných stratégií a akčných plánov týkajúcich sa riešenia a prevencie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, rozvoj nástrojov na podporu nábora učiteľov a profesijného rozvoja alebo príprava a zavádzanie reforiem učebných plánov. Nástroj technickej podpory a jeho predchodca, program na podporu štrukturálnych reforiem, využilo viacero členských štátov na podporu reforiem v oblasti prevencie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, najmä pokiaľ ide o deti zo zraniteľného prostredia.
- (15) Deti a mladiství potrebujú vyvážený súbor poznávacích, sociálnych a emocionálnych spôsobilostí, aby dosiahli pozitívne výstupy v škole a v živote. V odporúčaní Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie⁷⁸ sa vymedzuje osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa. Zahŕňa to schopnosť zvládnuť neistotu a zložité situácie, podporovať vlastnú fyzickú a emocionálnu pohodu, zachovať si fyzické aj duševné zdravie, rozvíjať pozitívne vzťahy založené na spolupráci a dokázať dbať o svoje zdravie a viesť život zameraný na budúcnosť a súčasne zvládať konflikty v inkluzívnom a podporujúcom prostredí.
- (16) V záveroch Rady o európskych učiteľoch a školiteľoch pre budúcnosť⁷⁹ sa uznáva, že učitelia, školitelia a vedúci pracovníci školy sú nevyhnutnou hnacou silou vzdelávania a odbornej prípravy, pričom sa v nich zdôrazňuje potreba ďalej rozvíjať a aktualizovať ich kompetencie. Kritická úloha učiteľov a školiteľov sa uznáva v oznámení o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru a uznesení Rady.
- (17) V odporúčaní Rady týkajúcom sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve⁸⁰ sa zdôrazňuje, že prístup všetkých detí ku kvalitným službám vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve prispieva k ich zdravému rozvoju a k úspechu vo vzdelávaní, pomáha znižovať sociálne nerovnosti a znižovať rozdiely v kompetenciách medzi deťmi z rôznych sociálno-ekonomických prostredí.
- (18) Odporúčanie Rady o zmiešanom učení v oblasti vysokokvalitného a inkluzívneho primárneho a sekundárneho vzdelávania⁸¹ podporuje metódy zmiešaného učenia, v ktorých sa spájajú prostredia školy a dištančného vzdelávania, ako aj digitálnych a nedigitálnych nástrojov, a to s cieľom budovať odolnejšie a inkluzívnejšie systémy vzdelávania a odbornej prípravy. Takéto postupy umožňujú diverzifikované metódy

⁷⁸ Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1 – 13.

⁷⁹ Ú. v. EÚ C 193, 9.6.2020, s. 11 – 19.

⁸⁰ Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 4 – 14.

⁸¹ COM(2021) 455 final.

a nástroje na lepšiu podporu žiakov s osobitnými potrebami alebo zo znevýhodnených skupín, ako aj zvýšenie ich motivácie na štúdium.

- (19) V európskom programe v oblasti zručností⁸² sa vymedzujú opatrenia na posilnenie udržateľnej konkurencieschopnosti a budovanie odolnosti pri reakcii na krízy a rozvoj väčšieho počtu a lepších zručností, a to na základe skúseností získaných počas pandémie ochorenia COVID-19. V odporúčaní Rady o odbornom vzdelávaní a príprave (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť⁸³ sa navrhuje obnovená vízia politiky EÚ v oblasti OVP, ktorá zohráva kľúčovú úlohu pri prevencii a zabráňovaní predčasnému ukončeniu vzdelávania a odbornej prípravy a pri podpore rovnosti príležitostí.
- (20) V akčnom pláne digitálneho vzdelávania⁸⁴ sa stanovujú také opatrenia na posilnenie digitálnych zručností a kompetencií dôležitých pre digitálnu transformáciu, aby sa nezabudlo sa na žiadneho študenta a aby mali absolventi kompetencie potrebné na trhu práce. Predpokladá sa v ňom vypracovanie spoločných usmernení pre učiteľov a pedagogických zamestnancov s cieľom podporiť digitálnu gramotnosť a bojovať proti dezinformáciám, aktualizácia európskeho rámca digitálnych kompetencií, ako aj plánovaný návrh odporúčania Rady týkajúci sa zlepšenia poskytovania digitálnych zručností vo vzdelávaní a odbornej príprave. Akčný plán zároveň podporuje odstraňovanie rodového rozdielu v oblasti STEM.
- (21) V odporúčaní Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti, sa členské štáty vyzývajú, aby zaručili účinný a bezplatný prístup k vzdelávaniu a školským aktivitám pre deti v núdzi (t. j. deti ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, najmä Rómov). Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa požaduje vybudovanie inkluzívneho a kvalitného vzdelávania. V novej stratégii EÚ pre vytváranie lepšieho internetu pre deti sa vyzýva na budovanie digitálneho prostredia, v ktorom sú deti chránené, v ktorom majú silnejšie postavenie a v ktorom sú rešpektované, pričom sa zdôrazňuje, že deti v zraniteľných situáciách by mali mať rovnaké možnosti využívať príležitosti digitálneho desaťročia.
- (22) Nová generácia stratégií EÚ pre rovnosť a rámcov pre politiku začleňovania prijatých v rokoch 2020 a 2021⁸⁵ kladie silný dôraz na podporu rovnosti a začlenenia a na boj proti diskriminácii vo vzdelávaní spolu s cieľenou podporou zameranou na najviac znevýhodnené a diskriminované osoby.
- (23) V odporúčaní Rady o moste k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí⁸⁶ sa odporúča uľahčiť návrat mladých ľudí k vzdelávaniu a odbornej príprave diverzifikovaním ponuky ďalšieho vzdelávania, a pritom podľa potreby zabezpečiť potvrdzovanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Iniciatíva

⁸² COM(2020) 274 final.

⁸³ Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1 – 16.

⁸⁴ COM(2020) 624 final.

⁸⁵ Stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (z roku 2020), akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025 (z roku 2020), strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030 (z roku 2020) a jeho príslušné odporúčanie Rady (z roku 2021), stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 (z roku 2020), akčný plán pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027 (z roku 2021), stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 (z roku 2021), stratégia EÚ pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života (z roku 2021).

⁸⁶ Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1 – 9.

ALMA⁸⁷ (Aim, Learn, Master, Achieve – vytýčiť si cieľ, naučiť sa, zvládnuť, dosiahnuť) okrem toho pomáha znevýhodneným mladým ľuďom vo veku 18 – 30 rokov, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, nájsť si cestu na trh práce v domovskej krajine prostredníctvom podpory vzdelávania, odborného vzdelávania alebo zamestnania so stážou v inom členskom štáte EÚ, a to s cieľom zlepšiť ich zručnosti, znalosti a skúsenosti.

- (24) Skúsenosti získané počas vykonávania odporúčania Rady z roku 2011, nové poznatky z výskumu a konzultácií so zainteresovanými stranami nabádajú k širšiemu, inkluzívnejšiemu a systematickejšiemu prístupu k úspechu v škole, ktorý súbežne rieši cieľ na úrovni EÚ v oblasti základných zručností a cieľ týkajúci sa predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy a ktorý v plnej miere začleňuje rozmer všeobecnej pohody. Takýto prístup by mal zabezpečiť rozvoj kompetencií potrebných na úspech vo vzdelávaní a v živote a mal by viesť k zmysluplnej skúsenosti s učením sa, angažovaniu sa, širšej účasti v rámci komunity a prechodu do stabilnej dospelosti.
- (25) Cieľ, ktorým je zníženie miery slabých výsledkov a predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy a podpora úspechu v škole, sa musí riešiť systematicky vzdelávaním a odbornou prípravou v celej EÚ. Jednotnosť politických opatrení, koordinácia s inými relevantnými oblasťami politiky (ako je zdravotníctvo, sociálne služby, zamestnanosť, bývanie, spravodlivosť, migrácia a začleňovanie) a účinná spolupráca medzi rôznymi aktérmi na všetkých úrovniach (vnútroštátnej, regionálnej, miestnej, školskej) je na systémovej úrovni potrebná v záujme koordinovanej podpory detí, mladých ľudí a ich rodín. Súčasne by sa mali na úrovni školy podporovať celoškolské prístupy, ktoré zahŕňajú všetky oblasti činnosti (výučbu a vzdelávanie, plánovanie a riadenie, atď.) a zapájajú všetkých kľúčových aktérov: učiacich sa, vedúcich pracovníkov školy, pedagogických a nepedagogických zamestnancov, rodičov a rodiny, ako aj miestne a širšie komunity⁸⁸.
- (26) Toto odporúčanie Rady plne rešpektuje zásady subsidiarity a proporcionality,

TÝMTO ODPORÚČA ČLENSKÝM ŠTÁTOM:

1. Vypracovať alebo ďalej posilniť do roku 2025 **integrovanú a komplexnú stratégiu pre úspech v škole** na primeranej úrovni, a to v súlade so štruktúrou ich systému vzdelávania a odbornej prípravy, s cieľom odstraňovať podmienenosť vzdelávacích výstupov sociálno-ekonomickým postavením, podporovať inklúziu vo vzdelávaní (a to aj riešením segregácie vo vzdelávaní) a ďalej znižovať predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy a slabé výsledky v základných zručnostiach, ako sa navrhuje v politickom rámci v prílohe. Osobitná pozornosť by sa mala venovať všeobecnej pohode v škole, ktorá výrazne podmieňuje úspech vo vzdelávaní. Takáto stratégia by mala zahŕňať **preventívne, intervenčné a kompenzačné** opatrenia (vrátane opatrení, ktoré sú súčasťou záruky pre mladých ľudí), mala by byť **založená na dôkazoch** a mala by **spájať všeobecné opatrenia a ciele a/alebo individualizované opatrenia** pre učiacich sa, ktorí si vyžadujú dodatočnú pozornosť a podporu v inkluzívnom prostredí [napr. učitelia sa zo sociálno-ekonomicky znevýhodneného prostredia, s migrantským pôvodom (vrátane utečencov) alebo z rómskeho prostredia, učitelia sa s viditeľným a neviditeľným zdravotným postihnutím, osoby s osobitnými vzdelávacími potrebami alebo problémami v oblasti duševného zdravia]. Zároveň by mala byť založená na štruktúrovanej **spolupráci**

⁸⁷ Pozri <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1549&langId=sk>.

⁸⁸ Pozri vymedzenie v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

medzi aktérmi zastupujúcimi rôzne oblasti politiky, úrovne riadenia a úrovne vzdelávania, mala by ťažiť z primeraného **financovania** a mal by ju sprevádzať jasný plán **vykonávania a hodnotenia**.

2. Vyvinúť a ďalej posilniť **systemy zberu a monitorovania údajov** na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni umožňujúce systematický zber kvantitatívnych a kvalitatívnych informácií o učiacich sa, ako aj o faktoroch, ktoré majú vplyv na vzdelávacie výstupy, najmä o sociálno-ekonomickom zázemí. Tieto systémy musia byť v súlade s ochranou osobných údajov a vnútroštátnymi právnymi predpismi. Mala by sa nimi zabezpečiť dostupnosť rozčlenených údajov a informácií o širokej škále aspektov na rôznych úrovniach politiky a ich používanie na prevenciu a včasnú intervenciu, analýzu a navrhovanie politiky, usmerňovanie, monitorovanie a hodnotenie uvedených stratégií;
3. Kombinovať v súvislosti s integrovanou a komplexnou stratégiou preventívne, intervenčné a kompenzačné opatrenia, ako sú tie uvedené v politickom rámci v prílohe, na podporu:
 - 3.1. **učiach sa**, a to systematickou kombináciou rôznych opatrení, ktoré kladú ich záujmy a potreby do centra pozornosti;
 - 3.2. **vedúcich pracovníkov školy, učiteľov, školiteľov a ostatných zamestnancov**, a to zabezpečením, že majú znalosti, zručnosti a kompetencie, ako aj čas, priestor a primeranú podporu na efektívnu prácu s učiacimi sa, ktorým hrozí vylúčenie, slabé výsledky a predčasné ukončenie školskej dochádzky;
 - 3.3. **škôl** pri rozvoji „celoškolského prístupu“ k úspechu v škole, v ktorého rámci sa prostredníctvom spolupráce všetci členovia školskej komunity (vedúci pracovníci školy, učители, školiteli a ostatní pedagogickí zamestnanci, učiaci sa, rodičia a rodiny a miestna komunita), ako aj externé zainteresované strany aktívne zapájajú do podpory úspechu vo vzdelávaní u všetkých učiacich sa;
 - 3.4. opatrení na **systemovej úrovni** na zlepšenie rovnosti a inklúzie vo vzdelávaní a odbornej príprave a úspechu vo vzdelávaní pre všetkých učiacich sa, a to aj prostredníctvom riešenia štruktúr a mechanizmov, ktoré môžu mať mimoriadne nepriaznivý vplyv na učiacich sa z viac znevýhodnených skupín;
4. Optimalizovať využitie vnútroštátnych **zdrojov** a zdrojov EÚ na investície do infraštruktúry, odbornej prípravy, nástrojov a zdrojov s cieľom zvýšiť mieru inklúzie, rovnosti a všeobecnej pohody vo vzdelávaní, a to vrátane finančných prostriedkov a odborných znalostí EÚ na reformy a investície do infraštruktúry, nástrojov, pedagogiky a vytvárania zdravých vzdelávacích prostredí, najmä program Erasmus+, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, Európsky sociálny fond plus, Európsky fond regionálneho rozvoja, program Digitálna Európa, program Horizont Európa, Nástroj technickej podpory, Fond pre azyl, migráciu a integráciu atď., a zabezpečiť, že použitie finančných prostriedkov je v súlade s celkovou stratégiou.
5. Podávať správy o svojej stratégii, prijatých opatreniach, príslušných spôsoboch monitorovania a hodnotenia a vyčlenenom rozpočte v rámci mechanizmu podávania správ európskeho vzdelávacieho priestoru a európskeho semestra,

TÝMTO VYZÝVA KOMISIU, ABY:

1. Podporovala vykonávanie odporúčania Rady, ako aj súvisiacich iniciatív, ako je európska záruka pre deti, uľahčovaním vzájomného učenia a výmen medzi

členskými štátmi a všetkými relevantnými zainteresovanými stranami v oblasti úspechu vo vzdelávaní pre všetkých, a to prostredníctvom:

- 1.1. strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030), ktorého kľúčovými prioritami sú zníženie predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy, posilňovanie spôsobilostí v základných zručnostiach a podpora všeobecnej pohody učiacich sa, učiteľov a školiteľov;
- 1.2. vytvorenia a podpory činností skupiny expertov pre podporu vzdelávacích prostredí pre skupiny, ktorým hrozia nedostatočné výsledky, a pre podporu všeobecnej pohody v škole, ktorá bude napredovať v práci na identifikácii osvedčených postupov v súvislosti s rozvojom podporných a zdravých vzdelávacích prostredí, podpore duševného zdravia, zdravého životného štýlu a fyzickej a emocionálnej pohody (vrátane riešenia posttraumatického stresu) a s prevenciou šikanovania a násillia v škole, ako aj na návrhoch na účinné zavádzanie úspešných postupov v školách a odporúčaní na činnosti zamerané na zvyšovanie informovanosti na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni;
- 1.3. aktívneho zapájania mladých ľudí do vykonávania odporúčania Rady, okrem iného aj v rámci európskeho dialógu s mládežou, aby sa zabezpečilo zohľadnenie názorov, stanovísk a potrieb mladých ľudí vrátane tých zo znevýhodneného prostredia;
- 1.4. výmen úspešných postupov (vrátane partnerského učenia sa a partnerského mentorstva), usmernení a praktických nástrojov na podporu návrhu, vykonávania a hodnotenia vnútroštátnych, regionálnych a miestnych politik a postupov vrátane tých, ktoré sú zamerané na učiacich sa zo znevýhodneného prostredia, a to s využitím online platforiem EÚ a spoločenstiev pre vzdelávanie a odbornú prípravu vrátane platformy eTwinning, novej európskej platformy pre školské vzdelávanie, absolventov programu Erasmus+, ambasádorov strediska Cedefop na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, Kútika na vzdelávanie pre viacjazyčný učebný materiál o EÚ;
- 1.5. rozširovania príležitostí na propagáciu, podporu a umožnenie inklúzie, rovnosti a všeobecnej pohody vo vzdelávaní a podpory ich využívania v rámci fondov EÚ, ako je program Erasmus+, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, Európsky sociálny fond plus, Európsky fond regionálneho rozvoja, program Digitálna Európa, program Horizont Európa, Nástroj technickej podpory, Fond pre azyl a migráciu atď.;
- 1.6. podpory celoúnijného výskumu a prieskumov; nábádania k vytváraniu výskumných sietí a podpory dialógu medzi výskumom a politikou, ako aj medzi výskumom a aplikujúcimi odborníkmi;
- 1.7. zohľadnenia štruktúrovaného dialógu o digitálnom vzdelávaní a zručnostiach vrátane z neho vyplývajúcich odporúčaní Rady.
2. V spolupráci s členskými štátmi podporovala vypracovanie a šírenie poradenského materiálu a zdrojov týkajúcich sa úspechu vo vzdelávaní pre všetkých učiacich sa (vrátane začleňovania migrantov a učenia sa cudzích jazykov), a to aj ďalším rozvojom a podporou európskeho súboru nástrojov pre školy „Podpora inkluzívneho vzdelávania a riešenie problému predčasného ukončovania školskej dochádzky“, Kompendia inšpirujúcich postupov v oblasti inkluzívneho a občianskeho vzdelávania a súboru nástrojov strediska Cedefop v oblasti OVP na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.

3. Podporovala možnosti profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov a ďalších zainteresovaných strán prostredníctvom:
 - 3.1. výmeny osvedčených postupov získaných z výmen pracovníkov, projektov a sietí v rámci programu Erasmus+ vrátane online komunity eTwinning, učiteľských akadémií programu Erasmus+, ako aj centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy;
 - 3.2. sprístupnenia hromadných otvorených online kurzov (MOOC) a mikrocertifikátov pre učiteľov, školiteľov, vedúcich pracovníkov školy a tých, ktorí vyučujú učiteľov, na novej európskej platforme pre školské vzdelávanie a podpory širokého využívania týchto kurzov.
4. Monitorovala vykonávanie odporúčania Rady a podávala správy o ňom v rámci európskeho semestra (aj prostredníctvom revidovaného sociálneho prehľadu) a európskeho vzdelávacieho priestoru.
5. Monitorovala dosiahnutý pokrok v porovnaní s cieľovými hodnotami na úrovni EÚ a pravidelne o ňom podávala správy v rámci európskeho vzdelávacieho priestoru. zvažila, ako možno na úrovni EÚ zlepšiť monitorovanie, najmä prostredníctvom posúdenia existujúcich ukazovateľov na úrovni EÚ a podľa potreby a nevyhnutnosti návrhu nových ukazovateľov, najmä v oblasti inklúzie a rovnosti.
6. Odporúčanie Rady z 28. júna 2011 o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky sa zrušuje. [Týmto odporúčaním sa zrušuje a nahrádza odporúčanie Rady o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky z 28. júna 2011 (Ú. v. EÚ C 191, 1.7.2011).]

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedička*